

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ**

4-1102-1901/1482-сонли иш

Чирчиқ туманлараро иқтисодий суди судья А.Ибрагимова раислигида, И.Ниязметовнинг котиблигида, манфаатдор вакили Ж.Ҳакимкулов(2019 йил 08 октябрдаги ишончнома асосида), жавобгар хўжалик раҳбари У.Махамедов, учинчи шахс вакили М.Мирзалиев(2019 йил 10 октябрдаги ишончнома асосида)лар иштирокида, даъвогар - Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Тошкент вилоят ҳудудий бошқармасининг “Тошкентдонмахсулотлари” АЖ манфаатида жавобгар - “Дилдора Дилёра Уткир” фермер хўжалиги ҳисобидан 7 200 000 сўм жарима ундириш тўғрисидаги даъвоси юзасидан қўзғатилган иқтисодий ишни суд биносига, очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИҚЛАДИ:

Даъвогар - Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Тошкент вилоят ҳудудий бошқармаси “Тошкентдонмахсулотлари” АЖ манфаатида Чирчиқ туманларaro иқтисодий судига даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар - “Дилдора Дилёра Уткир” фермер хўжалиги ҳисобидан “Тошкентдонмахсулотлари” АЖ фойдасига 7 200 000 сўм жарима ҳамда олдиндан тўланган 17 840 сўм почта харажатини ундириб беришни сўраган.

Суднинг 2019 йил 19 сентябрдаги ажрими билан ишга низонинг предметиға нисбатан мустақил талаб билан арз қилмайдиган учинчи шахс сифатида - Бўстонлиқ туман қишлоқ хўжалик бўлими жалб этилган.

Суд мажлиси тўғрисида тегишли тартибда хабардор этилган даъвогар суд мажлисида вакил иштирокини таъминламади. Бироқ, даъвогар даъво аризасида ишни ўзининг иштирокисиз кўришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган манфаатдор вакили даъво аризасини қувватлаб, жавобгар шартнома бўйича олган мажбуриятини лозим даражада бажармаганлиги учун ушбу шартнома талабига кўра судга мурожаат қилинганлигини билдириб, даъво талабини тўлиқ қаноатлантиришни сўради.

Жавобгар хўжалик раҳбари даъво талабига эътироз билдириб, хўжаликка бириктириб берилган 77,4 гектар ер майдони туман ҳокимининг 2019 йил 08 апрелдаги 2224-сонли қарорига асосан туман заҳирасига қайтариб олинганлиги, шу боис ўзига боғлиқ бўлмаган сабабга кўра олинган уруғликни экиш имкони бўлмаганлигини билдириб, судга туман ҳокимининг қарорини тақдим этиб, даъво талабини рад этишни сўради.

Учинчи шахс вакили ҳақиқатдан “Тошкентдонмахсулотлари” АЖ билан “Дилдора Дилёра Уткир” фермер хўжалиги ўртасида шартнома тузилганлиги ва

Бўстонлик туман қишлоқ хўжалик бўлимида рўйхатдан ўтганлигини, бироқ хўжаликка бириктириб берилган 77,4 гектар ер майдони туман ҳокимининг 2019 йил 08 апрелдаги 2224-сонли қарорига асосан туман заҳирасига қайтариб олинганлиги билдирди.

Суд, тарафларнинг важларини тинглаб, иш ҳужжатларини муҳокама қилиб, қуйидаги асосларга кўра даъво талабини рад этишни, суд харажатларини манфаатдор зиммасига юклашни лозим деб топди:

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси(кейинги матнда - ЎЗР ФК)нинг 234-моддаси иккинчи қисмида мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқиши, 236-моддасида эса мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши кераклиги кўрсатилган.

“Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий ҳуқуқий базаси тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 7-моддасига мувофиқ, тарафлар ўртасида тузилган хўжалик шартномалари бўйича зиммаларига олинган мажбуриятларни ўз вақтида ва тегишли тартибда бажаришлари шарт.

ЎЗР ФКнинг 465-моддасига асосан, контракция шартномасига мувофиқ қишлоқ хўжалик маҳсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай маҳсулотни харид қиладиган шахсга - тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш), тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда муайян баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Мазкур Кодекснинг 466-моддасига кўра, қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи ўстирилган (ишлаб чиқарилган) қишлоқ хўжалик маҳсулотини тайёрловчига контракция шартномасида назарда тутилган миқдор ва ассортиментда топшириши шарт.

Ушбу Кодекс 333-моддасининг биринчи қисмига кўра, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

Шунингдек, тарафлар ўртасида тузилган контракция шартномасининг 4-бўлим 4.1-бандига асосан, шартномада белгиланган миқдорда ва ассортиментда, турлар бўйича муддатларда маҳсулот топширишдан асоссиз бош тортганлиги учун “Хўжалик” “Тайёрловчи”га топширилмаган маҳсулот қийматининг 30 фоизи миқдорида жарима тўлаши белгиланган.

Даъво аризасида “Тошкентдонмаҳсулотлари” АЖ(кейинги матнда “Тайёрловчи”) билан “Дилдора Дилёра Уткир” фермер хўжалиги(кейинги матнда “Хўжалик”) ўртасида 2019 йил 11 февралда “Давлат эҳтиёжлари учун бошоқли дон харид қилиш бўйича” 89-сонли контракция шартномаси имзоланганлиги, мазкур шартноманинг 1.1-бандига кўра, “Хўжалик” “Тайёрловчи”га 20 тонна ғалла маҳсулоти(буғдой) етказиб бериш, “Тайёрловчи” эса уларни қабул қилиш ва қийматини тўлаш мажбуриятини олганлиги, бироқ “Хўжалик” 2019 йил

ҳосили учун шартномага нисбатан 20 тонна, ўртача қиймати 24 000 000 сўмлик ғалла хом-ашёси топширилишини таъминламаганлиги, шунга кўра судга мурожаат қилинганлиги баён этилган.

Бироқ, суд жараёнида ҳақиқатдан манфаатдор билан хўжалик ўртасида 2019 йил 11 февралда “Давлат эҳтиёжлари учун бошоқли дон харид қилиш бўйича” 89-сонли контрактация шартномаси имзоланганлиги, мазкур шартноманинг 1.1-бандига кўра, “Хўжалик” “Тайёрловчи”га 20 тонна ғалла маҳсулоти(буғдой) етказиб бериш, “Тайёрловчи” эса уларни қабул қилиш ва қийматини тўлаш мажбуриятини олганлиги, аммо жавобгарга бириктириб берилган 77,4 гектар ер майдони туман ҳокимининг 2019 йил 08 апрелдаги қарорига асосан туман заҳирасига қайтариб олинганлиги аниқланди. Бу ишдаги мавжуд ҳужжатлар, жавобгар хўжалик раҳбари тақдим этган қарор ва тарафларнинг суд мажлисида берган кўрсатмалари билан ўз тасдиғини топди.

Қайд этилганларга кўра, суд жавобгар шартномада белгиланган миқдорда ва ассортиментда, турлар бўйича муддатларда маҳсулот топширишдан асоссиз бош тортмаганлиги, шартнома бўйича олган мажбуриятини ўзига боғлиқ бўлмаган сабабга кўра бажара олмаганлигини инобатга олиб, даъво талабини рад этишни лозим топди.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси(кейинги матнда - ЎЗР ИПК)нинг 118-моддасига асосан, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларга уларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда юкланади.

Ушбу модданинг 7-қисмига кўра, давлат божи тўлашдан озод қилинган давлат органлари ҳамда бошқа шахслар томонидан юридик шахслар ва фуқароларнинг манфаатларини кўзлаб тақдим этилган даъво талабларини қаноатлантириш рад этилган ёки улар қисман қаноатлантирилган тақдирда, давлат божи манфаатлари кўзланиб даъво тақдим этилган шахслардан даъво талабларининг қаноатлантирилиши рад этилган қисмига мутаносиб равишда ундирилади.

Юқорида баён этилганларга кўра, суд даъвогарнинг даъво талабини рад этишни, суд харажатларини манфаатдор зиммасига юклашни лозим топиб, ЎЗР ИПКнинг 118, 176, 186-моддаларини қўллаб,

Қ А Р О Р Қ И Л А Д И:

Даъво талаби рад этилсин.

“Тошкентдонмаҳсулотлари” акциядорлик жамияти ҳисобидан Республика бюджетига 223 000 сўм давлат божи ундирилсин, олдиндан тўланган 17 840 сўм почта харажати зиммасида қолдирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддат ичида апелляция тартибида шикоят қилиниши (протест келтирилиши) мумкин.

Судья

(ИМЗО)

А.Ибрагимова

Ҳал қилув қарори
нусхаси аслига тўғри:

А.Ибрагимова

